

Imperiumin vastaisku, muka

SEPPÖ HELMINEN

1980-luvulla aloittanut Esa Sariola, kirjailija-psykologi, leimautui kirjallisuutemme kentässä ns. pahan koulukuntaan tutkiessaan aikamme moraalittomuutta. Hän liikkui ajassa sen hengen mukaisesti, ja ajassa hän liikkuu uusimmassakin romaanissaan, jossa hän on siirtynyt sukupuolisodan sotakirjeenvaihtajaksi.

Hän liikkuu sen kaikilla rintamilla: kotona, työelämässä ja julkisuudessa. Näkökulma ei rajaudu vain yhteen miessukupuolveen. Ja kun näkökulma on miehen, kirjan naishahmot jäävät naiskuviksi, jotka kulkevat miehen havaintokentässä ja sielunmaisemassa. Tapahtumanäyttämönä on sisällöntuotantoyhtiö MTM. Kirjan keskushenkilö on kolmekymppinen toimitusjohtaja Hannu Liesu, jolla on vaimo, pieni lapsi ja velkainen asunto; edessään tulevaisuus ja takanaan menneisyys, jossa kummittelevat nuorena kuollut kiltti isä ja Hannun kovalla kädellä kasvattanut mummo, joka oli kuin kaappikello: löi sään-nöllisesti.

Tapahtumien Mainilan laukaukset ammutaan, kun Liesun esimies Sakari Heinonen, hallituksen puheenjohtaja ja suurosakas, joutuu julkisen (lavastetun) nolauksen kohteeksi. Liesua jää rassaamaan, että nolaus tapahtui naisten silmien edessä. Hän tajuaa tämän miehiseksi heikkoudeksi, typeräksi itsettytyväisyyden tilaksi, josta miehet on herätettävä, muuten maailma siirtyy kokonaan naisten hallintaan, eivätkä miehet kelpaa mihinkään.

Tästä hän saa myös liikeidean.

Miehille tarkoitetun ja vain miesten tekemän talkshow-ohjelman. Ohjelmaformaatti saa työnimekseen ”Miehelle kuuluu kaikki”. Mahtipontisen nimen alla on kuitenkin tarkoitus käsitellä ihmissuhdeongelmia mieheltä näkökannalta, naisilla kun näissä asioissa on ollut hegemonia, ellei peräti yksinoikeus. Mistään naisvastaisuudesta ei kuitenkaan ole kysymys, vaikka ikäluokkaa nuorempi Liesu ei tunnu tätä ymmärtävän, niin kuin ei ymmärrä kolmen ydinryhmään kuuluvan miehen leikinlaskuakaan. Hän näkee sen eräänlaisena ”imperiumin vastaiskuna”, haraa vastaan ja toimii sitten niin kuin toimii.

Vanhempaa ikäluokkaa Heinosen ohella edustaa alle viisikymppinen ihmissuhdekonsultti, sujuvasanainen ja liukas Arto Korpi onnellisine avioliittoineen ja nuorine rakastajattarineen, Heinonen puolestaan on naimisissa uuden nuoren naisen kanssa. Sariolan mainioon tyyppigalleriaan kuuluu myös toimittaja Tom Östlund, kunnon mies, joka on ajasta niin ymmällään, että on alkanut uskoa, että joku on korvannut naisen, jonka kanssa hän meni naimisiin, vieraalla tasaisen ilkeällä oliolla. Hän onkin kirjan kliimaksin taustahahmo.

Kutsuvieraille järjestetyn ohjelman koe-esityksen aikana tilaisuuteen pääsee tunkeutumaan tuntematon nainen, joka raapii Heinosen kasvot verille. Provokaatiossa on tietenkin mukana iltapäivälehdien toimittaja. Liesu on tahollaan ymmällään ja luulee, että häntä syytetään kaikes-ta. Mummorakkaan perintöjä –

Esa Sariola
Miehelle kuuluu kaikki
Keuruu: Otava, 2003
222 s.

hän kun tapasi kasvattaa Liesusta pehmomiestä ja rankaisi, vaikka mitään ei ollut tehtykään, ikään kuin varmuuden vuoksi.

Liesu on mies, joka on yrittänyt tehdä kaiken, kuten on odotettukin. Hän tahtoo miellyttää kaikkia ja on ymmärtävinään naista vain huomatakseen, että häntä käytetään hyväksi. Hän veljeilee/siskoilee Heinosen exvaimon Aijan kanssa, joka yrittää saada osakkeenomistajana määräysvallan yhtiössä. Rakastajattarensa Ninan Liesu löytää lopulta nuorista naisista pitävän Korpin sylistä pyytäessään Ninaa urkkimaan, mitä Korpin mielessä firman asioista liikkuu.

Naisia katsellaan miehen silmin ja siksi yhdeksi herkulliseksi sivuosahahmoksi nousee Anna, väliaikaisesti taloon otettu työntekijä. Hän on ns. väärinlukemisen mestari. Metodi on tuttu kevyemmästä sosiologiastakin. Hän syyttää Liesua seksuaalisesta ahdistelusta. Kun Liesu saa kuulla, että Annalla on jotain miinusmerkistä sydämel-lään, hän jossain yhteydessä toteaa, että hän on kuullut pikkulintujen laulavan Annan puheista, mutta jos jotain ilmenee, niin hän ottaa kyllä Annan huoli-neen avosylin vastaan. Ja kuinkas ollakaan, Anna tallentaa tämän tietokoneelle salasanan taakse (niin kuin muutkin miehisestä yhteisöstä saadut tiedot) ja kertoo myös työtoverille, että

Liesu on halunnut ottaa Annan syliin ja laulattaa tämän lintua.

Kirjan sisäisenä kertojana Liesu on oivallinen. Hän ei normaaliin tapaan ole se kaiken ymmärtävä ja selittävä tietäjä, häneltä on pallo täysin hukassa.

Kun hänen ”en oikein tiedä missä mennään” -osastojaan lomittavat muiden henkilöiden näkökulmat, ei välttämättä tiedä, kuka on kenenkin puolella ja kuka ketäkin käyttää hyväkseen. Varmaa on vain se, että miehillä ei

ole mitään keskinäistä salaliittoa. Sariola kyseenalaistaa kirjassaan hyväksikäytön mekanismit, jotka ovat monikerroksisia. Niin on Sariolan tarinakin.